

1

Kõikidel teistel on eesmärk ja nad lähevad selle poole pilku kõrvale heitmata. Neid oodatakse kusagil. Mina pole kusagile teel ja mind ei oodata kuskil. Aga mu jalad tallavad ikkagi mustal ja igaval asfaldil edasi. Ma peaksin kuidagi tund aega surnuks lööma, ent jalad liiguvad kiiresti ja aeg pikkamisi. Aeglustan tempot ja hingan sügavalt sisse, püüan kaduda või olla vähemalt mõttes kusagil mujal kui jalgrattateel, kuhu paistab valge piinakamber nimega põhikool ja kostavad õpilaste kimedad hääled.

Ma ei ole siin, olen mereäärsel metsarajal, ma ei ole inimene, olen midagi sootuks muud. Võin saada kajaka tiivad ja lennelda üleval kõrgustes, ankurduda rannamänni juurtega kaljuõõnde ja õõtsuda koos tuulega kaasa, hanguda mereäärseks kiviks või söösta väikese kalana vetesügavustesse.

Ma olen kusagil hoopis mujal, vahetan kesta ja jätan vana keset asfaldi maha nagu tühja koore, pääsen endast välja. Näen merd, mis säatendab türkiissiniselt ja lainetab

pisut. See on lõputu ja vaba nagu minagi. Meres vilksatab hõbedane kalaselg. Ma sööstan oma tugevatel tiibadel alla ja napsan kala hammaste – ei, ikka noka vahele. See on maitsev ja toores, ee ... no vähemalt värske ja maitseb nagu sushi.

Keskendu, Malva, käsin end. Kujutle end kas või tuviks, kui sa ei suuda kajakas olla. Tuvi olla on ilmselt täitsa tore, saab teiste tuvidega tänavalaternate otsas kõõluda. Piidlen tuvisid, kes kudrutavad poe ees maas. Nad nokivad rahulikult prahti. Ma ei suuda end mingi rühma liikmeks kujutleda, isegi tuvijõugu omaks mitte. Ma pole mitte karjahing, vaid hoian omaette. Mina olen see tuvi, kes tuhnib maast ussikesi samal ajal, kui ülejäänud tuvikamp nokib kleepuvaid kommipabereid. Minu nokk kaevab maad, see on terav nagu väike kirka. Ühtäkki leian pontsaka vihmaussi ja võtan sellest ampsu. Sellel on nii liha kui ka mulla maitse, ehk siis teisisõnu on tegu lausa tuvide delikatessiga.

Teised tuvid heidavad minu poole õelaid pilke, või nii mulle vähemalt tundub. Küllap nad sosistavad omavahel, et ma olen imelik, kuna ma sünnin ussikest, kuigi leidub ka kommipabereid ja burksijäänuseid. Pealegi on mul nende arust liiga suur nokk ja imelikku värvi suled. Kuna kujutluspilt hakkab juba liiga tõeline tunduma, viskan selle peast välja.

Ei ole ma mingi kajakas ega isegi tuvi mitte. Ma olen Malva Mäkinen, vanus neliteist, jalanumber 42, pikkus

175, korvisuurus AA ja nägu jube kole. Kohe varsti peaksin oma tobedale näole nii portree kui ka klassipildi jaoks naeratuse manama. Aga sellega pole ma lihtsalt nõus.

Ma ei saa absoluutselt aru, miks kõik peaksid uskuma välimusse või sellesse, et välimus on midagi tähtsat ja kõik peavad olema võimalikult ilusad ja pilte tuleb klõpsida iga jumala hetk. Mul on täiesti ükskõik sellest, milline ma välja näen ja ma ei tahakski hea välja näha. Nojah, see viimane on ilmselt kõige suurem vale, mis ma eales olen kuuldavale toonud.

On koolipiltide tegemise päev. Minu klassikaaslased lärmavad ja rüselevad võib-olla just praegusel hetkel aulas pinkide juures, ning õps ja fotograaf püüavad õpilasi pildistamise jaoks korrale kutsuda. Mul on hambarsti aeg ja ma ei saa olla pildistamisel. Või nii väidan ma õpetajale. Tegelikult ei tohi mind pildistada. Ei koolis ega kodus ega üldse mitte kusagil.

Me mõtlesime emaga, kas klassipildile minemisest võiks keelduda. Kui ma ütleksin õpetajale, et ma ei taha pildile tulla, kas ta siis tõdeks lihtsalt, et nojah, jää siis klassi matemaatikaülesandeid lahendama, või tõuseks sellest suur kära, et kõik peavad klassipildil olema? Ma seletasin emale pikalt-laialt, et kui isegi usundiõpetuse asemel võib valida maailmavaate tunni, siis miks ei ole pildistamisele muud valikut. „Ja mis see teine valik peaks olema, välja lõigatud siluett või lausa maalitud portree või?” püüdis ema nalja visata, aga muutus siis kohe tõsiseks.

Ma küsisin emalt uuesti, kas inimene on kohustatud uskuma, et oma nägu klassipildil on midagi tähtsat ja tore mälestus kogu klassile ühisest kooliteest. Ema ohkas ja nentis, et ma kipun mõtisklema paljude asjade üle, mida teised peavad iseenesestmõistetavaks ja mida nad kuidagi kahtluse alla ei sea. Lõpuks leppisime kokku, et mul olla just klassipildi tegemise ajal hambaarsti aeg. Vastuteeneks pean kaks nädalat järjest koristama ja nõusid pesema ning lisaks ka kodused ülesanded talle valjult ette lugema.

Algklassides ei olnud klassipiltide tegemine minu jaoks veel mingi probleem, sest ma taipasin alles seitsmendas klassis, et ma olen kole. Seitsmenda klassi pildistamispäeval oli mul õnneks palavik. Algklassides läksin taltsalt nagu üks lammas teiste seas pildile ja püüdsin jätta muljet, et fotograafi tobedad naljad ajavad mind naerma.

Kui mulle korruga kolinal kohale jõudis, et mul on hiiglaslik nina ja näkku jõledad punnid tekkinud, keelasin enda pildistamise ära. Ema imestab ja kahetseb seda otsust siiaani. „Täiskasvanuna on sul kahju, kui sa ei saa vaadata pilte endast teismelisena,” korrutab ta. Aga õnneks ta siiski austab mu otsust ega püüa mind salaja pildistada.

Ma jään tervisekeskuse hoovis olevale pingile natukeseks istuma ja ootama ning vaatan telefonist kella. Just sel hetkel läheb tervisekeskuse uks lahti ja sealt astub

välja paralleelklassi Runo. Me pole mingid sõbrad ega midagi, aga Runot teavad ju kõik. Või kui mitte teda ennast, siis tema kuulsaid vanemaid küll. Koolis liikuvate juttude järgi on Runo täielik kunstiinimene ja käis varem Steineri koolis. Ma tardun paigale, aga Runo tuleb minu poole. Kuna ta tuli meie kooli alles sel sügisel, ei tea ta veel, milline kole õnnetusehunnik ma olen ja et minu seltsis ei tasu aega veeta.

„Tšau. Meil on vist sama tee,” ütleb Runo ja mingil imelikul põhjusel tõusen ma pingilt püsti ja hakkan tema kõrval astuma. Me pole veel kuigi kaugele jõudnud, kui Runo märkab kirikuvärvavat ja jääb seisma.

„Seda peab pildistama. Ma saan seda mõnes oma projektis kasutada,” ütleb Runo. Ma vaatan, kuidas ta telefoniga värvavast pilte klõpsib. Mu süda peksleb nagu hirmunud linnu tiivad ja peas tiirutavad küsimused, millele ma ei oska vastata. Kas Runo püüab minust sel moel lahti saada? Kas mul tasuks head aega öelda ja üksi kooli poole tõtata? Aga mu jalad ei soostu liikuma ja ma seisan paigal nagu post.

„Ema arvates olen ma nii innukas pildistaja, et vaatan peaaegu kogu aeg maailma läbi kaameraläätse. Ja igasugune muu kunst on mulle ka väga tähtis,” ütleb Runo, kui ta hakkab järgmiseks kiriku kiviseina pildistama.

„Mulle meeldib joonistada ja maalida,” ütlen ja peaaegu ehmun omaenda hääle peale. Oli mul nüüd vaja

midagi nii tobedat öelda, mõtlen. „Mulle meeldib joonistada ja maalida” – ahah, aga miks see peaks Runole korda minema? Sama hästi oleksin võinud öelda, et mulle meeldib liivakooke teha.

„Mida sa kõige viimati joonistasid?” küsib Runo. Ilmselt on ta nüüd saanud piisavalt pilte tehtud ja me läheme kooli poole. Mul on selline tunne, nagu oleksin varjatud kaamera saates või filmis. See pole võimalik, et Runo-sugune poiss tahaks tõepoolest minu kõrval kõndida ja minuga juttu ajada.

Mõnda aega valitseb vaikus, sest ma mõtlen, mida vastata. Ma ei tea, kellega Runo sõbrustab. Kui ta peaks olema nende sõber, kes mind kiusavad, oleks mul targem vait olla ja minema joosta. Kui ta kuulub minu kiusajate kampa, naerab homme terve kool mu vastuse üle. Aga millegipärast otsustan Runot usaldada ja tõtt rääkida.

„Ma teen sellist tundesarja. Eile joonistasin kõrvalejätust. Tegin kamba vihmausse ja ühe teist värvi nukra moega ussikesse, kes oli kerratõmbunult teistest eemal,” räägin talle.

„Kas sul on sellest fotot?” küsib Runo, ja mulle vähemalt tundub, et kuulen tema hääles huvi.

Võtan jopetaskust telefoni ja otsin pildi välja. Mu käsi väriseb natuke, kui ma selle Runole vaatamiseks välja sirutan. Ma olen harjunud oma pilte kõikide eest varjama, sest need räägivad sellest, mis minu sisemuses toimub.

„Lahe pilt. Kas sa oled mõelnud, et see ussijõuk võiks olla veel tihedamalt koos? Võib-olla nad võiksid olla rohkem nii, et meie selle ühe vastu,” ütleb Runo.

„Võib-olla,” pomisen ja otsustan, et proovin usse ümber paigutada kohe, kui koolipäev saab läbi ja elu hakkab pihta.

Koolihoov on tühi ja me kõnnime vaikselt sisse. Fua-jees läheme eri suundadesse. Runo pöörab veel korraks minu poole, naeratab kergelt ja ütleb: „Näeme.” Ma noogutan hämmeldunult.

Ma koputan oma klassiruumi uksele ja lipsan sisse. Seal käib korralik lärm, sest mu niinimetatud klassikaaslased arutavad seda, milline keegi võiks pildidel välja näha ja kas fotograaf eemaldab Emilia pildilt just äsja tema näole tekkinud vistriku. Kõva lärm sobib mulle hästi, sest siis ei pööra keegi mulle vähimatki tähelepanu. Ma tahaksin olla nähtamatu, sest nähtamatu ei saa olla kole.

See juhtus seitsmenda klassi esimesel koolipäeval, et minust sai kole. Või õigemini ma taipasin siis, et ma olen kole. Algul oli kõik täiesti tavaline, kooli ees tiirutas algkoolist tuttavaid nägusid, ja kõik ootasid oma uute klassikaaslaste nägemist. Minuga samasse klassi tuli nii vanu kui ka uusi lapsi.

Meie klassijuhataja jagas meid paarideks, ja kõik pidid oma kaaslast küsitlema ja teda siis teistele tutvustama. Minu paariliseks sattus Eetu, üks heledapäine poiss, keda

paljud peaksid kenaks. Tal oli ühes kõrvas kõrvarõngas ja jalas kitsad teksased. Ta ajas minuga täitsa normaalselt juttu, aga kui tuli tema kord minust rääkida, ilmus tema näole õel irve.

„See kena tibi siin on Malva,” ütles ta. Ta rääkis veel muudki, aga ma ei kuulnud rohkem midagi. Kõik pahvatasid naerma. Juba siis aimasin, et Eetust sai selsamal hetkel meie klassi dirigent. Eetu vehkis oma taktikepiga, ehk siis ütles midagi või lollitas, ja terve klass purskas naerma nagu kuulekas orkester.

Algul mõtlesin, et see ei lähe mulle absoluutselt korda. Ega ma mingi kergmetall ole, mis kohe mõlki läheb, kui natuke toksida. Ma olen raudne mutt. Ajasin end pingis sirgeks – ma olen ju nimelt 175 sentimeetri pikkune kõrend, kuigi käin alles kaheksandas klassis – ja püüdsin Eetut lahedalt ja julgelt tutvustada, kuigi mu süda tagus hullumoodi. Aga juba õhtul kodus olin täiesti mõlkis, kui Eetu sõnadele mõtlesin.

Kohe esimesel koolipäeval kimbutas Eetu mind ka vahetunnis. Ma arvasin, et olen üksinda turvalises nurgas, aga korruga seisid Eetu ja veel paar poissi minu kõrval. Eetu vahtis mu kingi, mis pole kohe tõesti mitte väikesed ega nunnud.

„Nende peale oleks isegi Pipi Pikksukk kade,” muigas Eetu ja tema kamp puhkes naerma. Ta mõõtis mind pilguga. Õnneks helises siis kell ja Eetu jõudis veel ainult paar õelat torget teha.

„Kingad on hiiglaslikud ja nina on hiiglaslik, aga tise-side kohal on augud,“ salvas Eetu enne, kui oma kambaga klassi läks.

Selle ajani olin arvanud, et peeglist vaatab mulle vastu keskmise välimusega tüdruk, mitte küll mingi iluduskuninganna, aga täitsa korralik realuik ikkagi. See oli kohutav hetk, kui ma taipasin, et kõik teised näevad mind teistmoodi. Ma olin hoopis inetu pardipoeg.

Sellest päevast alates olen ma terve klassi ja kooli silmis kole olnud. Välja arvatud õpetajate, aga nemad ei saa ju üldse millestki aru – meie klassijuhataja Tuula arvas vist, et Eetu tegi mulle komplimendi, kui ta mind tutvustas.

Virutan kingad jalast esikupõrandale ja tõmban ühe päeva nimekirjast maha. Mul on veel 348 päeva karistust ehk põhikooli ees, aga ma ei jää selle üle praegu mõtlema, vaid hakkan joonistama.

Laotan oma paberid ja pliiatsid lauale laiali ja joonistan raevukalt. Tõmban siia-sinna jõulisi jooni. Täna on minu tundesarjas vimma kord. Võib-olla oleks tasunud vesivärvidele mõeldud paberit kasutada, sest tavaline paber kipub katki minema, kui ma vimmapilti joonistan. Sellele tuleb raevunud ussike. Seda on raske täpsemalt seletada, aga ussi vaadates on igati selge, kui vihane ta on.

Ma süvenen joonistamisse ega ole enam sugugi tavaline mina ehk siis kole kõige pärast muretsev teismeline

tüdruk, kes ei tea, mida oma pikkade koibadega peale hakata. Mu välimus on ainult kest, ma võtan selle seljast, viskan minema ja tuhisen paberil oma suva järgi ringi. Ma olen vaba ja nähtamatu, ja see meeldib mulle kohe väga. Paha enesetunne voolab pahinal minema ja selle asemele tuleb äärmiselt hea tuju.

Uks kolksatab, kui ema tuleb koju. Ma tulen vastu tahtmist siia maailma tagasi.

„Tere,” tervitab ema uksest.

„Tere,” vastan ja loodan, et mu hääl ei kosta nii rahulolematult, kui ma tegelikult olen. Ma oleksin hea meelega veel natuke aega omaette joonistanud.

Ema teeb, nagu läheks oma lõbuks diivani peale raamatut lugema, kuigi tegelikult loeb ta seda minu pärast. Kui mind ei oleks, ei loeks ta kohe kindlasti mitte mingit kuiva teost pealkirjaga „Välimusekeskne ühiskond”. Tal on hoopis teistsugune raamatumaitse. Tegelikult meeldivad talle põnevikud ja ajalugu. Aga minu pärast tassib ta raamatukogust kilode kaupa nõmedaid raamatuid, mille sõnum on midagi umbes sellist nagu „see on sinu keha, armasta seda” ja „nii tunned ära välimusärevuse”. Ma pole neid kunagi lugenud, aga ema on nende sisu mulle ümber jutustanud, ja varsti võiksin ise mingi sellise iseenesestmõistetavusi ja jama täis raamatu kirjutada.

„Kuula, Malva. Selle raamatu autor hakkab täitsa algusest peale. Siin on kirjas, et inimesed on eri pikkused ja raskused,” ütleb ema.

„Oh sa, milline uudis,” pomisen vaikselt.

Natuke aega kostab ainult lehekahinat ja minu pliiatsi liikumist paberil.

„Nüüd leidsin midagi huvitavamat. Sa poleks kindlasti arvanud, et keskmine soome naine veedab oma elus rohkem kui aasta peegli ees,” räägib ema.

„Ahah,” ütlen. Mõnda aega on jälle mõnusalt vaikne, aga ma ei saa õiget tunnet enam kätte. Meeleolu on juba rikutud, ning ma näen vaimusilma ees palju erinevaid peegleid, kust naised endale otsa vahivad, kõverdavad pilklikult suud, kitkuvad kulme ja värvivad huuli.

„Ma võin täna ise süüa teha,” ütlen, et ma ei peaks kuulama rohkem ema infokilde välimuse kohta. Ema tahab ainult head ja teeb minu heaks hirmus palju, aga vahel on see väga väsitav.

Ma lähen kööki, panen hakklihakamaka pannile ja klõpsan pliidi kohal oleva õhupuhasti täiele võimsusele.